

**การใช้จ่าย “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ
ของจังหวัดนครพนม**

นางธนนิญ ยินดีจักร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**Expenditure of *Cheque Chuay Chart 2000 Baht* and Economic Stimulus in
Nakhon Phanom Province**

Mrs. Tananit Yindeechurt

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2010

ชื่อการศึกษา คำนวณว่าอิสระ การใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ
ของจังหวัดนครพนม

ผู้ศึกษา นางธนนิช ยินดีฉัตร **รหัสนักศึกษา** 2506001144 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พอพันธ์ อูยานนท์ **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหาความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของกลุ่มผู้ประกันตนก่อนได้รับ “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ของจังหวัดนครพนม และ 2) วิเคราะห์ผลของการใช้เช็คช่วยชาติต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครพนมตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค เพื่อประมาณค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภคของผู้ประกันตน และตัวทวี โดยมีจำนวนผู้ประกันตนทั้งสิ้น 350 คน จากสถานประกอบการ 9 แห่ง ในจังหวัดนครพนม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าความโน้มเอียงของหน่วยสุดท้ายของผู้ประกันตนเท่ากับ 0.597 และ 2) ผลของการกระตุ้นเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามโครงการเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท จำนวน 26.644 ล้านบาท มีผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจหรือเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเท่ากับ 37.988 ล้านบาท เนื่องจากมีค่าตัวทวีของเงิน โอนเท่ากับ 1.48139 ซึ่งผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจตามโครงการเช็คช่วยชาติ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ เพราะมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ระดับการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นนั่นเอง

คำสำคัญ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภค ค่าตัวทวีของเงิน โอน
โครงการเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท จังหวัดนครพนม

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความตั้งใจและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับการคัดเลือก เข้ามาศึกษาในหลักสูตร เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำให้ผู้ศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ และนำไปเป็นแนวทางในการทำงาน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ความคิดวิเคราะห์ เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันทั้งในระดับจุลภาค และมหภาคตามหลักวิชาการ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อุยยานนท์ ประธาน กรรมการการศึกษาคั่นคว้ออิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา วนเศรษฐ กรรมการการศึกษา คั่นคว้ออิสระ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและ ติดตามการศึกษาคั่นคว้ออิสระครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ รวมถึง คณะอาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ให้ความรู้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยฯทุกฝ่ายที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการติดต่อประสานงานอำนวยความสะดวกด้านต่างๆให้

การศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถสำเร็จได้ หากปราศจากผู้สนับสนุนการศึกษา และเป็น กำลังใจ คือคุณพ่อชอบ คุณแม่ละออง หัศบำเรอ นายชูชีพ ยินดีฉัตร นายพิศาล เจริญหอม ประกันสังคมจังหวัดนครพนม นางกฤษิรา ศรีสุราช ที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำข้อมูล และ เพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ร่วมกันเป็นกำลังใจ และเป็นแรงผลักดันให้ประสบความสำเร็จ รวมถึง สถานประกอบการ ลูกจ้าง ผู้ประกันตนในจังหวัดนครพนมทุกๆท่าน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญในการ ทำการศึกษาคั่นคว้ออิสระ ครั้งนี้ด้วย

ธนนิจ ยินดีฉัตร

กุมภาพันธ์ 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับรายได้.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับรายจ่าย.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปผลการศึกษา.....	31
ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครพนม.....	31
ขนาดและที่ตั้ง.....	32
อาณาเขต.....	32
ลักษณะภูมิประเทศ.....	32
ลักษณะภูมิอากาศ.....	32
ประชากร.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การประกอบอาชีพ.....	33
แรงงาน.....	33
ผลการศึกษาวิจัย.....	34
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	34
ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	40
ส่วนที่ 3 การนำเช็คช่วยชาติ 2,000 บาทไปใช้จ่ายทั้งหมด.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	46
ผลการศึกษาวิจัย.....	46
อภิปราย.....	47
ข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	49
ภาคผนวก.....	52
แบบสอบถาม.....	53
ประวัติผู้ศึกษา	56

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกองทุนประกันสังคม.....	29
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและสัดส่วนรายชื่อสถานประกอบการของผู้ประกันตน.....	34
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและสัดส่วนตำแหน่งงานของผู้ประกันตน.....	35
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามเพศ.....	35
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามช่วงอายุ.....	36
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	36
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามสถานภาพ.....	37
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนที่อยู่ในความอุปการะ.....	38
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและสัดส่วนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ประกันตน.....	38
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและสัดส่วนที่อยู่อาศัยของผู้ประกันตน.....	39
ตารางที่ 4.10 แสดงช่วงเงินเดือนของผู้ประกันตน.....	40
ตารางที่ 4.11 แสดงรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากรายได้ประจำ.....	40
ตารางที่ 4.12 แสดงการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท.....	41
ตารางที่ 4.13 แสดงผลกระทบของค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท.....	44

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาตกต่ำ เนื่องจากสถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกา ปล่อยสินเชื่อด้วยมาตรฐาน เรียกว่า สินเชื่อซับไพรม์ “Subprime Mortgage” ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถที่จะผ่อนชำระหนี้คืนได้ ประกอบกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันกฎหมาย Tax Reform Act of 1986 เพื่อที่จะให้โอกาสความเท่าเทียมกันในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย โดยให้ใช้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากสินเชื่อซื้อบ้านในการลดหย่อนภาษีได้ และยังสามารถนำบ้านมาเป็นหลักประกันในการใช้กู้สินเชื่อไปใช้จ่าย ซึ่งมีสถาบันการเงิน 2 แห่ง คือ แฟนนีเมาน์ Federal National Mortgage Assosiation และ เฟดดีแมค Federal Home Mortgage Corpoeration เป็นผู้สนับสนุนโดยให้สถาบันการเงินต่างๆปล่อยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมีการเพิ่มสภาพคล่องในตลาดสินเชื่อ ให้นำเงินมาเป็นทรัพย์สินหมุนเวียน ออกตราสารทางการเงินขายให้กับนักลงทุนทั่วโลกที่ต้องการลงทุน จึงมีผลทำให้ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูงขึ้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดฟองสบู่แตกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก ลูกกลมไปสู่ประเทศอื่น ๆ มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมการผลิตเป็นอย่างมาก

จากเหตุการณ์ดังกล่าวประเทศไทยได้รับผลกระทบ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องพึ่งพาการส่งออกและเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของประเทศ เมื่อการส่งออกมีการหดตัวอย่างมาก และอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคการผลิตด้านอุตสาหกรรม ทำให้การใช้จ่ายด้านการลงทุนของภาคเอกชนลดลง ผู้ประกอบการมีการลดชั่วโมงการทำงานลง และมีการปลดคนงานนำไปสู่การเลิกจ้าง ทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานได้รับความเดือดร้อนกระทบต่อการดำรงชีพ ไม่มีรายได้ออกค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ ซึ่งบางรายต้องกู้ยืมเงินตามแหล่งต่างๆทั้งในระบบนอกระบบ และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมในตามมา อีกทั้งการกู้เงินกับสถาบันการเงินเพื่อนำมาลงทุนทำได้ยาก เนื่องจากธนาคารมีมาตรการเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น จะเป็นสัญญาณอันตรายต่อการลงทุนและระบบการบริโภคของประชาชน

ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีมาตรการในการช่วยเหลือ กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน ที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและการบริการต่างๆในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการใช้

จ่ายในภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยใช้นโยบายการคลังงบประมาณขาดดุล ในการช่วยเหลือประชาชนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 เห็นชอบให้มีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มผู้ใช้แรงงานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ ผู้ที่จะถูกเลิกจ้าง และผู้ว่างงานอันเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ภายใต้กรอบมาตรการ 3 ลด 3 เพิ่ม ดังนี้

3 ลด : ลดการเลิกจ้าง ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ลดค่าครองชีพ

1. ลดการเลิกจ้าง

1.1 ลดเงินสมทบ มาตรการ นายจ้างอยู่ได้ และ ลูกจ้างอยู่รอด

การลดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบตามที่สำนักงานประกันสังคมเสนอให้ลดเงินสมทบกองทุนประกันสังคมจากร้อยละ 5 ของเงินเดือนเหลือร้อยละ 3 ของเงินเดือน การลดเงินสมทบ หากมองภาพรวมแล้วพบว่าสามารถเพิ่มเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้ค่อนข้างมาก นายจ้างมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น เป็นการลดต้นทุนทางตรง ลูกจ้างก็ถูกชะลอการเลิกจ้าง

1.2 สินเชื่อ มาตรการ ชะลอการเลิกจ้าง

โครงการสินเชื่อชะลอการเลิกจ้างแรงงาน เป็นโครงการที่กระทรวงแรงงานผลักดัน เพื่อให้สถานประกอบกิจการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคม ยินยอมตกลงชะลอการเลิกจ้างได้กู้เงินผ่านธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เพื่อจะได้มีเงินทุนหมุนเวียนอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยมีเงื่อนไขต้องรักษาสภาพการจ้างไว้และสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ในระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี ใช้งบประมาณจากเงินฝากกองทุนประกันสังคม จำนวน 6,000 ล้านบาท เป้าหมายผู้ประกันตน 60,000 คน ให้ยังคงมีงานทำต่อเนื่องแล้วสามารถชะลอการเลิกจ้างลูกจ้างได้ จำนวน 3,288 ราย

1.3 เลิกจ้างต้องได้ เงินชดเชย

ลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 จำนวน 35,601 คน เป็นเงิน 1,985,252,200.35 บาท

2. ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

2.1 กู้วิกฤตแรงงานไทยคืนถิ่น

เป็นมาตรการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ ช่วยเพิ่มอาชีพในชุมชน เพิ่มทักษะที่หลากหลาย เป็นการช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ และทำให้เกิดทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกันตนกู้เงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ไปประกอบอาชีพ

อิสระและพัฒนาอาชีพ ใช้งบประมาณจากเงินฝากของกองทุนประกันสังคม จำนวน 4,000 ล้านบาท เป้าหมายผู้ประกันตน จำนวน 100,000 คน

2.2 โครงการจ้างงานเร่งด่วนและเพิ่มทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพแก่ผู้ประสบภัย

โดยเน้นจ้างงานคนในชุมชนเพื่อทำสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายมาทำงานในเมือง

3. ลดค่าครองชีพลูกจ้างและผู้ว่างงาน

3.1 ขยายเวลารับประกันว่างงานนาน 8 เดือน

จากกรณีลูกจ้างเดิมได้รับ ในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้าง ซึ่งคำนวณจากฐานเงินสมทบสูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท เป็นระยะเวลา 180 วัน โดยขยายระยะเวลาเป็น 240 วัน ให้กับผู้ประกันตนที่ถูกเลิกจ้าง

3.2 เชื้อช่วยชาติ 2,000 บาท

การจ่ายเชื้อช่วยชาติ จำนวน 2,000 บาท ให้กับผู้มีรายได้น้อยไม่ถึง 15,000 บาท เป็นการเพิ่มรายได้ในกระเป๋าให้กับประชาชนโดยตรง ช่วยในการกระตุ้นเงินทุนหมุนเวียน ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มาก และลงลึกถึงระดับรากหญ้า โดยจากวงเงินทั้งโครงการ 18,970.32 ล้านบาท ถูกใช้เป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรการช่วยเหลือการครองชีพของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม รวม 8.139 ล้านคน คิดเป็นเงินกว่า 16,318.32 ล้านบาท ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2552

3 เพิ่ม : เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน

1. เพิ่มการจ้างงานและตำแหน่งงาน

1.1 เตรียมตำแหน่ง รอรับคนว่างงาน โดยกรมการจัดหางานได้รวบรวมตำแหน่งงานว่างจากสถานประกอบการต่าง ๆ ไว้รองรับคนว่างงาน

1.2 มุ่งงานทำ นำชุมชนเข้มแข็ง เป็นการให้บริการเชิงรุกโดยใช้รถบริการเคลื่อนที่เข้าไปให้บริการ ณ จุดที่มีการเลิกจ้าง เพื่อให้บริการ การขึ้นทะเบียนว่างงาน การรับสมัครงาน การสาธิตประกอบอาชีพ

1.3 นัดพบแรงงาน นัดพบนายจ้าง กับ ผู้ว่างงาน เป็นการจับคู่คนเข้าทำงาน เปิดโอกาสให้นายจ้างมาพบกับลูกจ้างโดยตรง ประชาชนมีโอกาสสมัครงานกับนายจ้างโดยตรง

1.4 สร้างโอกาสการมีงานทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ และประชาชนที่ว่างงาน เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการมีงานทำให้กับผู้ว่างงาน และนักเรียน

1.5 ขยายโอกาสไปทำงานต่างประเทศ ส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อม ทั้งด้านภาษา ด้านทักษะฝีมือ รวมถึงการเตรียมตัวเตรียมใจรับวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่าง ตาม

เอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ โดยให้ศูนย์/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นผู้ฝึกอบรมให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ

2.1 สร้างอาชีพใหม่ให้คนว่างงาน เป็นการส่งเสริมความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพอิสระ ให้คนว่างงาน

2.2 ส่งเสริมอาชีพอิสระ เพื่อให้แรงงานได้รับการพัฒนาศักยภาพมีทางเลือกและโอกาส ในการประกอบอาชีพอิสระตามความต้องการและมีรายได้

3. เพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน

เป็นการเข้าไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับเพิ่มผลิตภาพและชะลอการเลิกจ้างให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการ อีกทั้งมีส่วนสำคัญใน “โครงการต้นกล้าอาชีพ”

3.1 ต้นกล้าอาชีพมาตรการต้นกล้าทางการงานที่กำลังโต มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรม หลักสูตรวิชาชีพให้กับผู้ว่างงาน ผู้ถูกเลิกจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ผู้จบการศึกษาใหม่ที่ยังไม่มีงานทำให้มีความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพต่าง ๆ ให้สามารถกลับไปสร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงสร้างโอกาสในการเป็นนายของตนเอง โดยในส่วนของกระทรวงแรงงาน ได้จัดเตรียมหลักสูตรการฝึกอบรมกว่า 106 หลักสูตร

3.2 ต้นกล้าอาชีพ มาตรการ กกับการชะลอการเลิกจ้าง โดย กระทรวงแรงงาน ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการรักษาสภาพการจ้างงาน/ชะลอการจ้าง ภายใต้โครงการต้นกล้าอาชีพ ร่วมกับ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมเพิ่มทักษะด้านอาชีพ ให้กับสถานประกอบการที่ประสบปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและมีแนวโน้มเลิกจ้าง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่เลิกจ้างพนักงานเป็นระยะเวลา 1 ปี และในขณะที่ฝึกอบรมพนักงานก็จะได้รับเบี้ยเลี้ยงในระหว่างการฝึกอบรม ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกับ ต้นกล้าอาชีพ ด้วย

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สำนักงานประกันสังคมภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงแรงงานได้รับนโยบายเร่งด่วนจากรัฐบาลให้ดำเนินการ โครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ “เช็กช่วยชาติ 2,000 บาท ” เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเป็นการช่วยเหลือกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม จำนวน 8,138,815 คน มีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคมทั้งสิ้น จำนวน 385,460 แห่ง ให้ดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชน และบุคลากรภาครัฐให้แก่ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ที่มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาท เป้าหมายจำนวน 8,138,815 คน โดยจะได้รับเงินช่วยเหลือคนละ 2,000.- บาท

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาหาค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค ของกลุ่มผู้ประกันตน ก่อนได้รับ “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” ของจังหวัดนครพนม

2.2 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครพนม ตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี

3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาหาค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume MPC) ของกลุ่มผู้ประกันตน ก่อนได้รับ “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” ในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในกลุ่มผู้ประกันตน จำนวน 350 คน ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน อำเภอบ้านแพง ในจังหวัดนครพนม และศึกษาการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม หลังจากการ ใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” เพื่อการบริโภค

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเคนส์ว่าด้วยการบริโภค และกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี การใช้จ่ายในการบริโภค(C) ของผู้ประกันตนภายในครัวเรือนในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ของครัวเรือน (Y) กล่าวคือถ้ารายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากรายได้ของครัวเรือนลดลงจะทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลงตามไปด้วย และยังส่งผลเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ของจังหวัดนครพนม (Gross Provincial Product : GPP) กล่าวคือเมื่อมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของจังหวัดเพิ่มขึ้น จะทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลง จะทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลดลงตามไปด้วย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เพื่อให้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครพนมที่เกิดจากการใช้จ่ายเงินช่วยเหลือ 2,000 บาท ของกลุ่มผู้ประกันตน

5.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

6. นิยามคำศัพท์

ผู้ประกันตน หมายถึง ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามกฎหมาย

ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้าง โดยได้รับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ซึ่งรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างรวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง

ค่าจ้าง หมายถึง เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ (ค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตน/ลูกจ้างแต่ละคนให้กำหนดเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1,650 บาท และไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท ตามกฎกระทรวง)

ครัวเรือน หมายถึง กลุ่มของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันโดยใช้จ่ายค่าอาหารและค่าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีพร่วมกันซึ่งจะเป็นญาติพี่น้องกันหรือไม่ก็ได้

รายได้ของครัวเรือน หมายถึง เงินรายได้ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนซึ่งรวมถึงค่าแรง เงินเดือน โบนัส กำไรจากการทำธุรกิจส่วนตัว ดอกเบี้ย และเงินปันผล บำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่า เงินที่ได้รับเป็นค่าเป็นช่วยเหลือต่างๆ รวมทั้งเงินรายได้อื่น

กลุ่มพึ่งพิง หมายถึง สมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงานให้เกิดรายจ่าย/รายได้

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนเพื่อจ่ายค่าอุปโภคบริโภคแต่ไม่รวมภาษี เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกันภัย สลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยจ่าย และรายจ่ายที่มีใช้การบริโภคอื่นๆ

สินทรัพย์ทางการเงิน หมายถึง ตราสารทางการเงิน ทั้งสิ้น หุ้นประเภทต่างๆ การลงทุนในธุรกิจอื่นๆ กรรมกรรมประกันชีวิต พันธบัตรรัฐบาล เงินสด รวมทั้งเงินฝากในสถาบันการเงิน และกองทุนประเภทต่างๆ

หนี้สิน หมายถึง การกู้ยืมเงินของครัวเรือน ทั้งที่เป็นเงินสดและสิ่งของ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภคภายในครัวเรือน

เงินออม หมายถึง เงินออมเฉลี่ยรายเดือน ซึ่งหาได้จากรายได้หักด้วยรายจ่าย

สินทรัพย์ถาวร หมายถึง บ้านที่ดิน รถยนต์ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือของคู่สมรส

สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง เครื่องประดับที่มีค่า เช่นทอง อัญมณี ที่สามารถตีเป็นมูลค่าเป็นเงินสดได้ เงินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินต่างๆเพื่อได้รับดอกเบี้ยเป็นต้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 กาญจณี พลจันทร์ และ สุวรรณ วัฒนจิตต์ (2525) ทำการศึกษาถึงรูปแบบของการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก พิจารณาถึงการใช้จ่ายในสินค้า 12 หมวด เพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการบริโภคของสินค้า ส่วนที่สอง พิจารณาถึงสมการการบริโภคเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคโดยจำแนกตามกลุ่มรายได้ รายภาค และตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยให้ความสำคัญกับการบริโภคในหมวดอาหาร หมวดเครื่องอุปโภคบริโภค หมวดที่อยู่อาศัย หมวดการคมนาคม และหมวดเครื่องนุ่งห่ม ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ของครัวเรือนใช้จ่ายไปในสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพเป็นสำคัญ ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์ของสมการบริโภคพบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคน้อยมากกล่าวคือ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) และค่า R^2 มีค่าค่อนข้างต่ำเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่า กรุงเทพมหานครมีค่า MPC มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ และพิจารณาตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมพบว่า ผู้ประกอบการที่มีโชกษะตรกรมีรายจ่ายในการอุปโภค บริโภคสูงกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่ผู้มีอาชีพรับจ้างมีรายจ่ายต่ำสุด

อนึ่งการศึกษารูปแบบการอุปโภคบริโภคยังคงมีข้อจำกัด เนื่องจากการอุปโภคบริโภคไม่ได้กำหนดโดยรายได้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ควรนำตัวแปรทางสังคมมาร่วมกันวิเคราะห์

1.2 มงคล ดอนขวา (2529) ทำการศึกษาแบบอย่างการใช้จ่ายในการบริโภคของแรงงานไทยในภาคอีสานที่เคยไปทำงานต่างประเทศ กรณีศึกษา อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น และอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี การศึกษามีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก มุ่งศึกษาแบบอย่างการใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนแรงงานที่เคยไปทำงานต่างประเทศ ประการที่สอง ศึกษาสภาพการจ้างงานของแรงงานที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าว จำแนกการใช้จ่ายในการบริโภคออกเป็น 3 ประการคือ จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจจาก

การใช้จ่าย ประกอบด้วย สินค้าบริโภค และสินค้าทุน จำแนกตามลักษณะความจำเป็นในการบริโภค ประกอบด้วยสินค้าจำเป็น สินค้าฟุ่มเฟือย และ จำแนกตามลักษณะความคงทนของสินค้า ประกอบด้วยสินค้าคงทน สินค้าไม่คงทนและบริการ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีคำนวณและเปรียบเทียบสัดส่วนเป็นร้อยละและวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษา พบว่าการใช้จ่ายบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือน เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้จ่ายบริโภคทั้ง 3 ประการ ดังนี้ ครัวเรือนตัวอย่างใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าน้อยกว่าบริโภคสินค้าทุน ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าจำเป็น มากกว่าสินค้าฟุ่มเฟือย และใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าคงทน มากกว่าการบริโภคสินค้าไม่คงทน นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีแบบอย่างการใช้จ่ายบริโภคเป็นไปในทิศทางที่น่าจะทำให้เกิดผลดีต่อการผลิต และการบริโภคในอนาคต

1.3 อัจฉรภินันท์ คงตาน้อย (2531) เป็นการศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย กับระดับความยากจนเพื่อเปรียบเทียบแบบแผนของการบริโภค และชี้วัดความยากจนของแต่ละกลุ่มอาชีพทั้งในเขตเมือง เขตชนบท และกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 3 ระดับ กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงานระดับกลุ่มอาชีพกลาง และระดับกลุ่มอาชีพสูงและใช้สมการ Demand ที่เรียกว่า Extended Linear Expenditure System (ELES) เป็นแบบจำลอง

ผลการศึกษาพบว่า แบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพโดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มอาชีพระดับกลาง และระดับสูงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความโน้มเอียงในการบริโภคเพิ่ม เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นส่วนการพิจารณาเฉพาะเขตเมือง พบว่ามีลักษณะใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ เมื่อรายได้ในแต่ละกลุ่มอาชีพในเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไปค่า MPC ไม่แตกต่างกันมากนัก และหากพิจารณาเฉพาะในเขตชนบท แบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ ส่วนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในแต่ละประเภทสินค้าพบว่า สินค้าที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่นสินค้าในหมวดอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และการใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ

สำหรับการวัดความยากจนพบว่า ในแต่ละพื้นที่จะมีเส้นวัดความยากจนที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาชีพเดียวกันในแต่ละพื้นที่พบว่า กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน และกลุ่มอาชีพระดับกลาง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเส้นยากจนหรือขีดความยากจนสูงที่สุด ในขณะที่เขตชนบทของกลุ่มอาชีพทั้งสองมีขีดความยากจนต่ำที่สุด และเป็นที่น่าสังเกตคือในกลุ่มอาชีพระดับสูงในเขตกรุงเทพมหานครจะมีขีดความยากจนต่ำกว่ากลุ่มอาชีพระดับสูงในเขตเมืองโดยเปรียบเทียบ

ข้อพิจารณาของงานวิจัยนี้ ควรคำนึงถึงเรื่องการแบ่งกลุ่มอาชีพ ซึ่งค่อนข้างหายากทำให้ส่งผลกระทบต่อในการประมาณการค่าต่างๆ ผิดพลาดได้ รวมทั้งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีการกระจายของข้อมูลที่ต่างกันมาก ทำให้เมื่อมีการประมาณการค่าทางสถิติเกิดความผิดพลาด

1.4 สมศักดิ์ สามีคศิริธรรม (2538) ได้สรุปรายได้ของบุคคลแรงงาน หมายถึง รายได้จากค่าจ้างปกติค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่ารถ ค่าอาหาร ค่าเบี้ยขยัน ค่าครองชีพเป็นต้น และรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ เช่นการขายของ การขายประกันชีวิต เป็นต้น

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรายได้ของครัวเรือนทั้งหมดไว้ดังนี้

1. ค่าแรง เงินเดือน เงินรางวัล บริการ และเงินโบนัส
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจต่างๆ
3. รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่า ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล
4. เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา

สิ่งของที่ได้รับจากค่าแรง หรือบริการ อาหารหรือสิ่งที่สามารถอุปโภค-บริโภคได้ ที่ได้รับมาโดยที่ไม่มีการซื้อ

1.5 จารุณี เกื้อมณี (2537) ศึกษารูปแบบการบริโภคและฟังก์ชันการบริโภคในประเทศไทย โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการบริโภคของประชาชนในประเทศไทย ส่วนที่สองคือ ศึกษาฟังก์ชันการบริโภคโดยเฉพาะพิจารณาความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวแบ่งตามรายภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ และตามเขตชุมชน คือในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 – 2534 และข้อมูลแบบแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกไปตามชั้นของค่าใช้จ่ายในการบริโภค จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2531 ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติในรูปของ Simple Linear Regression และ Multiple Linear Regression ด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคพบว่า รายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมบริโภค ส่วนปัจจัยที่เป็นปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการศึกษาฟังก์ชันการบริโภคของครัวเรือน ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อัตกับค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน จากการสำรวจในปี พ.ศ.2524 ครัวเรือนในเขตเทศบาลของภาคกลางมีค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) สูงที่สุด ครัวเรือนนอก

เขตเทศบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่า MPC สูงที่สุด โดยครัวเรือนในเขตเทศบาล ทุกภาค มีค่า MPC ต่ำกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล หรือก็คือครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงจะมีค่า MPC ต่ำกว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำ ส่วนในปี พ.ศ.2531 พบว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลของภาคกลาง และครัวเรือนนอกเขตเทศบาลของภาคเหนือมีค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคสูงสุด โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีค่าจะมีค่า MPC ต่ำกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ในการพิจารณาความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายในการบริโภคจำแนกตามประเภทของการบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนพบว่าสอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า ค่าใช้จ่ายในสินค้าจำเป็นจะมีค่าความยืดหยุ่นต่ำ และค่าใช้จ่ายในการบริโภคจำแนกตามประเภทของการบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนพบว่า สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า ค่าใช้จ่ายในสินค้าที่มีความจำเป็นจะมีค่าความยืดหยุ่นต่ำ และค่าใช้จ่ายในสินค้าที่จำเป็นน้อยหรือสินค้าฟุ่มเฟือยจะมีความยืดหยุ่นสูง แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษายังมีข้อจำกัดในเรื่องของปัจจัยที่ใช้กำหนดพฤติกรรมของรายได้

1.6 รัตนา สายคณิต ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับรายได้ไว้ว่า ผลตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับในฐานะที่บุคคลนั้นมีส่วนร่วมในการผลิตหรือเนื่องจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งถูกนำไปใช้ในการผลิตผลตอบแทนที่ได้รับอาจอยู่ในรูปตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้

1.7 นุกูล โกกิจ (2539) เรื่อง ค่าใช้จ่ายของผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม ปี (2539) โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม 4 ประเภท คืออุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมรองเท้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรมเหล็ก และโลหะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าคนงานโสดหนึ่งคนมีค่าใช้จ่ายในหมวดต่างๆคือค่าอาหาร เครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายด้านสันตนาการ ค่าใช้จ่ายด้านศาสนา และสังคม ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รวมแล้วเฉลี่ยประมาณเดือนละ 6,019 บาท หรือเฉลี่ยวันละ 201 บาท และในส่วนค่าใช้จ่ายของคนงานที่มีครอบครัว ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในส่วนของค่าเลี้ยงบุตร รวมแล้วเฉลี่ยประมาณเดือนละ 8,158 บาทหรือเฉลี่ยวันละ 272 บาท ซึ่งค่าจ้างขั้นต่ำสูงสุดขณะนั้นวันละ 145 บาท

1.8 ยรรยง หอมศรีวรรณท์ เรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ปี (2543) โดยแรงงานมีค่าใช้จ่ายในหมวดต่างๆดังนี้ อาหาร ค่ารักษาพยาบาล เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายด้านของใช้ภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายด้านส่งเงินให้พ่อแม่ ค่าใช้จ่ายด้านศาสนาและประเพณี ค่าใช้จ่ายด้านการบันเทิง หวย และการเลี้ยงชีพพบว่า แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 64.28 มีเงินพอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ รองลงมาร้อยละ 22.00 มีรายได้ไม่พอใช้ และร้อยละ 13.72 มีรายได้พอใช้และเหลือเก็บ

1.9 ัญญา โชติโกภา (2542) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของแรงงานหญิงในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของแรงงานหญิงในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคของแรงงานหญิง หมายถึงความสำคัญของการบริโภคของแรงงานหญิงที่มีต่ออุปสงค์มวลรวม โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 ชุด ที่เป็นแรงงานหญิงในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ค่าเฉลี่ยอัตราร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือความคิดเห็น ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ผลการศึกษาพบว่าแรงงานหญิงที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือร้อยละ 51.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 18-25 ปี ร้อยละ 79.5 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงประกาศนียบัตรส่วนใหญ่เป็นพนักงานรายวันและเป็นโสด รายได้ต่อเดือนจะอยู่ระหว่าง 4,001-6,000 บาท สำหรับพฤติกรรมการบริโภค รายได้ส่วนใหญ่ใช้ในการบริโภคอาหาร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคในระดับมากคือ คุณภาพของสินค้าและราคาของสินค้า รวมไปถึงรายจ่ายที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ในการวิเคราะห์ถึงความต้องการสินค้าและบริการนั้น สิ่งในกลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมากคือร้านอาหารทั่วไป ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ตลาดสด และตลาดนัด ความสำคัญของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของแรงงานกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคค่อนข้างสูงเนื่องมาจากรายได้ต่ำ จึงมีการใช้จ่ายเพื่อยังชีพสูง

1.10 อเนก เขียรถาวร (2538) ได้เสนอไว้ว่า ลักษณะของการกระจายรายได้ (pattern of income Distribution) ความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระจายรายได้ระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆถ้าสามารถกระจายรายได้ทั่วถึงเกิดความเสมอภาคขึ้นเพียงใด ระดับของความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะลักษณะการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง ทำให้ผู้ที่มีรายได้ในระดับค่อนข้างต่ำมีรายได้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้การอุปโภคบริโภคของระบบเศรษฐกิจโดยรวมสูงขึ้นได้ในที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากการกระจายรายได้ยังมีความเหลื่อมล้ำสูงมากเท่าใด ระดับความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคก็จะยิ่งต่ำลงมากเท่านั้น เพราะกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำที่มีจำนวนมากมีความจำเป็นต้องกินอยู่อย่างอดคัดขาดแคลนขณะที่ผู้มีรายได้สูงจะไม่ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคเสียทั้งหมดแต่จะออมทรัพย์ไว้สูงขึ้น ส่งผลการอุปโภคบริโภคของระบบเศรษฐกิจโดยรวมลดลงด้วย

1.11 พงศ์เทพ พรศิริเจริญพันธ์ (2543) ศึกษาถึงประสิทธิผลโครงการการกระตุ้นเศรษฐกิจตามมาตรการการใช้จ่ายภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาลักษณะทั่วไปด้านเศรษฐกิจ รวมถึงลักษณะโครงสร้างของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่จัดสรรมายังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศึกษาแผนงานและโครงการการกระตุ้นเศรษฐกิจตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ ศึกษาวิธีการคำนวณค่าตัวทวีทางด้านรายจ่ายรัฐบาล ตลอดจนการประเมินประสิทธิผลโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจจากการใช้เงินกู้ต่างประเทศตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของหน่วยงานราชการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจหลักคือการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจังหวัดจึงได้รับพิจารณาจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการลงทุน และการสร้างงานตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐในจำนวนสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งผลการศึกษาค่าตัวทวีด้านรายจ่ายรัฐบาล พบว่า มีค่าเท่ากับ 3.2 เท่า ส่งผลทำให้รายได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจำนวน 1,223.59 ล้านบาท และการจ้างงานของผู้มีการศึกษาเพิ่มขึ้น 1,474 ราย ขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐประสบกับปัญหาด้านระยะเวลาเตรียมการที่มีค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานภาพรวมของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจถือว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1.12 บุญชูบ ส่งตระกูลศักดิ์ (2545) ศึกษาผลกระทบของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ของประเทศ โดยการวิเคราะห์ผลกระทบผ่านค่าตัวทวีแบบ Fixed Price Multipliers ที่ได้จากบัญชีเมตริกสังคัมปี 2541ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบ โดยมีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าราคาสินค้าโดยเฉลี่ยในระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในระดับคงที่ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปข้อสมมติฐานนี้จะไม่ถูกต้อง แต่สามารถใช้ได้ถ้าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายนอกไม่ใหญ่มากนักเมื่อเทียบกับระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ผลการศึกษาพบว่าค่าตัวทวีของการใช้จ่ายรัฐบาลเท่ากับ 1.40 หมายความว่า ในระยะสั้นการใช้จ่ายรัฐบาลที่เพิ่มขึ้น 1 บาท ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาผลตอบแทนปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น 1.04 บาท ดังนั้นการใช้จ่ายของรัฐบาลภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐจำนวน 51,929 ล้านบาท ได้ช่วยให้ราคาผลตอบแทนปัจจัย การผลิตเพิ่มขึ้น 53,833.58 ล้านบาท แต่กลับทำให้การกระจายรายได้ของประเทศลดลง เนื่องจากผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาลภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐตกอยู่กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากกว่า กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงใน 5 ลำดับขั้นแรก (เกษตร นอกภาคเกษตร และภาครัฐ) ได้รับส่วนแบ่งถึงร้อยละ 87.9 ของผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

1.13 **มาลิกา ปัญญา (2547)** ศึกษาผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการหาค่าตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ระดับ คือ การหาค่าตัวทวีเงินโอนของภาครัฐในระดับประเทศ และในระดับภาค ซึ่งใช้วิธีการนำข้อมูลในปี 2539 , 2541-2545 มาทำการศึกษาเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สมการถดถอยเพื่อหาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย จากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และรายจ่ายต่อหัวประชากรในระดับประเทศ และในระดับภาค

ผลการศึกษาพบว่าผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายด้านการคลังของรัฐบาล ได้ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้นทั้งในระดับประเทศ และระดับภาค โดยมีค่าตัวทวีทางด้าน เงินโอนของภาครัฐในระดับประเทศเท่ากับ 1.3 เท่า ในระดับภาคกลางเท่ากับ 1.2 เท่า ระดับภาคเหนือเท่ากับ 1.6 เท่า ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 1.3 เท่า และระดับภาคใต้เท่ากับ 2.6 เท่า

2. แนวคิดเกี่ยวกับรายได้

รายได้ หมายถึง รายรับที่เป็นเงินเดือนประจำ ค่าจ้างรายวัน ค่าครองชีพ โบนัส เงินบำนาญ บำนาญ เงินทุน หรือเงินอุดหนุนต่างๆ สวัสดิการ ค่าการทำงานล่วงเวลา รายได้จากการหารายได้เสริมอื่นๆ เช่นการหารายได้จากการขายของ ขายประกัน รายได้จากการประกอบธุรกิจต่างๆ เงินดอกเบี้ย ค่าเช่าสินทรัพย์ ค่าลิขสิทธิ์ การเลี้ยงโชค การเล่นเกม หรือซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาล การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

รายได้สุทธิ หมายถึง รายได้รวมทั้งหมด จากรายได้ประจำ และรายได้พิเศษ โดยหักภาษี และต้นทุนในการลงทุนต่างๆ ที่เหลือจะเป็นรายได้สุทธิ

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม ได้สรุปรายได้ของบุคคลแรงงาน หมายถึง รายได้จากค่าจ้างปกติค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่ารถ ค่าอาหาร ค่าเบี้ยขยัน ค่าครองชีพ และรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ เช่นการขายของ การขายประกันชีวิต เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับรายจ่าย

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม กล่าวไว้ว่ารายจ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิตของแรงงาน สามารถแบ่งประเภทของรายจ่ายออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. หมวดอาหาร เป็นหมวดความจำเป็นพื้นฐาน

2. หมวดค่ารักษาพยาบาล ในปัจจุบันค่าใช้จ่ายส่วนนี้อาจถูกหักเพื่อเข้ากองทุนประกันสังคมตอนสิ้นเดือน ที่แรงงานจะได้รับเงินเดือน

3. หมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นที่น่าสังเกตว่าแรงงานที่ได้รับแบบฟอร์มจากนายจ้างจะมีค่าใช้จ่ายส่วนนี้ต่ำกว่าแรงงานที่ไม่ได้รับ

4. หมวดที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือผ่อนส่งบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์

5. หมวดค่าใช้จ่ายด้านของใช้ภายในบ้าน เช่น เฟอร์นิเจอร์ ค่าตกแต่งบ้าน ค่าอุปกรณ์ต่างๆ ในบ้าน เช่น ค่าเครื่องครัว เป็นต้น

6. หมวดค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าตัดผม เครื่องสำอาง เป็นต้น

7. หมวดค่าใช้จ่ายส่งเงินให้พ่อแม่ และค่าเลี้ยงดูลูกในส่วนของแรงงานที่มีลูกเป็นภาระ เป็นหมวดที่ไม่ครอบคลุมในนิยามของอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่ว่า แรงงานมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพแก่คนเดียวเท่านั้น และเป็นหมวดที่แรงงานที่จะต้องปรับตัวเพื่อหาค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

8. ค่าใช้จ่ายด้านศาสนา และประเพณี เช่น การทำบุญ ทอดกฐิน แต่งงาน งานบวช งานศพ หรืองานบุญ งานประเพณีต่างๆ

9. ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง เช่น การท่องเที่ยว ดูหนัง ฟังเพลง

10. หวย หรือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโชค เป็นค่าใช้จ่ายของแรงงานที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมี หรือมากน้อย โดยส่วนใหญ่จะไม่คงที่แน่นอน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้ความหมายในเรื่องค่าใช้จ่ายของครอบครัวไว้ โดยแบ่งค่าใช้จ่ายครอบครัวออกเป็น 2 หมวดใหญ่ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค

- ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมายถึง รายจ่ายครอบครัวในด้านต่างๆ โดยแยกออกเป็น 11 รายการได้แก่

1. อาหาร และเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ ข้าว แป้ง เนื้อ นม เนย ไข่ ผัก ผลไม้ น้ำตาล ชา กาแฟ เครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

2. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์

3. ยาสูบ เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ยานัตถ์

4. เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกาย

5. ที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเชื้อเพลิง ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในบ้าน

6. ค่ารักษาพยาบาล

7. ยานพาหนะและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าซ่อมแซม ค่าบำรุงรักษา ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารต่างๆ

8. การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ค่าผ่านประตู อุปกรณ์การกีฬา เครื่องดนตรี หนังสือที่ไม่เกี่ยวกับการงาน กิจกรรมทางศาสนา

9. การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือ อุปกรณ์การเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆเกี่ยวกับการศึกษา

10. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ของใช้ส่วนบุคคล เช่น สบู่ ยาสีฟัน เครื่องสำอาง เป็นต้น รวมไปถึงบริการส่วนบุคคล เช่น ค่าตัดผม ค่าเสริมสวย ฯลฯ

11. เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ใน 10 รายการข้างต้น

- ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการประเภทอุปโภคได้แก่ภาษี ของขวัญ และเงินบริจาคดอกเบี้ย การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯลฯ

4. แนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

4.1 รายจ่ายของรัฐบาล

รายจ่ายของรัฐบาล (Government expenditure, G) หมายถึง การใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับการดำเนินงานภาครัฐ และเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม ซึ่งอาจพิจารณาลักษณะการใช้จ่ายตามผลกระทบทางเศรษฐกิจคือ

1. รายจ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Productive expenditure) เป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลที่จะช่วยให้ประเทศมีสินค้านำเข้าและความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้ประเทศสามารถขยายการผลิตเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น การก่อสร้างถนน ระบบชลประทาน โรงงานแยกก๊าซ การพัฒนาฝีมือแรงงาน การศึกษา การแพทย์ และการกีฬา เป็นต้น

2. รายจ่ายของรัฐบาลที่ไม่ได้เพิ่มทุนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Unproductive expenditure) เป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐซึ่งมิได้มีส่วนเพิ่มทุนความสามารถในการผลิตได้โดยตรง เช่น การใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานภาครัฐ ค่าใช้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

3. รายจ่ายประเภทเงินโอน รายจ่ายประเภทเงินโอน หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายเป็นเงินให้เปล่าโดยมิได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทน หรือเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยการโอนอำนาจซื้อจากภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยตรง เช่น โครงการเช็คช่วยชาติฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจโลก โครงการ 5 มาตรการ 6 เดือน เพื่อลดค่าครองชีพของประชาชนการใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี และโครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

4.2 นโยบายการคลัง (Fiscal Policy)

นโยบายการคลัง หมายถึง มาตรการทางภาษีอากร การใช้จ่ายของรัฐบาล การก่อหนี้สาธารณะและงบประมาณของรัฐบาล เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความสำคัญของการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งพิจารณาจากดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญได้คือ ระดับราคาสินค้าทั่วไปตกต่ำ อำนาจซื้อของประชาชนลดลง รายได้ประชาชาติลดลง การว่างงานเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินหมุนเวียนลดลง ในกรณีนี้รัฐบาลจึงควรดำเนินนโยบายการคลังด้านการใช้จ่ายสาธารณะเพิ่มขึ้น และลดนโยบายด้านภาษีอากรลงเพื่อให้รายได้สุทธิส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

2. การใช้นโยบายการคลัง เพื่อปรับเสถียรภาพโดยอัตโนมัติมาตรการทางการคลัง เช่น ภาษีรายได้ที่ใช้อัตราภาษีก้าวหน้า จะช่วยให้เศรษฐกิจเข้าสู่เสถียรภาพได้เองโดยอัตโนมัติ เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวรวดเร็ว ประชาชนมีรายได้สูง ก็จะถูกเก็บภาษีรายได้ในอัตราที่สูง ทำให้รายได้ที่ใช้จ่ายได้ลดลง ในทางกลับกันเมื่อเศรษฐกิจขยายตัวช้า รายได้ของประชาชนลดลง ก็จะถูกเก็บภาษีรายได้ในอัตราที่ต่ำลง ทำให้รายได้ที่ใช้จ่ายไม่ตกต่ำเกินไป

3. การใช้นโยบายการคลัง เพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ซึ่งนอกจากซึ่งนอกจากจะทำให้รัฐบาลมีรายได้แล้ว ยังช่วยให้ความเป็นธรรมในสังคม ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า (Progressive tax) เช่น ภาษีเงินได้ภาษีมรดก เป็นต้น หรืออาจดำเนินนโยบายด้านการใช้จ่ายสาธารณะเพื่อขจัดช่องว่างของรายได้โดยให้บริการแก่ผู้มีรายได้ต่ำฟรี เช่น การรักษาพยาบาลฟรี การศึกษาฟรี เป็นต้น

4. การใช้นโยบายการคลังเพื่อแก้ไขดุลการค้าหรือดุลการชำระเงิน ซึ่งในภาวะที่ประเทศขาดดุลการค้าอาจใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรกับสินค้าเข้า เพื่อสกัดกั้นสินค้าและบริการจากต่างประเทศ หรือรัฐบาลให้การส่งเสริมการส่งออก โดยลดภาษีอากร/เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ในตลาดโลก

4.3 ฟังก์ชันการบริโภคและการออม

จากหนังสือ The General Theory of Employment, Money and Interest เคนส์ระบุว่ารายได้พึงใช้จ่ายเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดในรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม ดังนั้นรายได้พึงใช้จ่ายจึงเป็นตัวกำหนดโดยตรง (Direct Determinant) ของการบริโภคและการออม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ถือเป็นตัวกำหนดโดยอ้อม (Indirect Determinants) เราสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับตัวกำหนดต่าง ๆ ด้วยสัญลักษณ์ทางพีชคณิต ซึ่งเรียกว่าฟังก์ชันการบริโภค (Consumption Function) ดังนี้

$$C = f(Y_d, A_1, A_2, A_3, \dots)$$

C คือ รายจ่ายเพื่อการบริโภค

Y_d คือ รายได้พึงใช้จ่าย (Disposable Income, DI)

A_1 คือ สินทรัพย์ของผู้บริโภค

A_2 คือ สินค้าคงทนที่ผู้บริโภคมีอยู่

A_3 คือ การคาดการณ์ของผู้บริโภค

สมมติว่าปัจจัยอื่น ๆ อันเป็นตัวกำหนดโดยอ้อมอยู่ที่ ฟังก์ชันการบริโภคจะเป็นดังนี้

$$C = f(Y_d)$$

จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคย่อมแปรผันโดยตรงกับระดับของรายได้พึงใช้จ่าย นั่นคือ เมื่อระดับรายได้สูงขึ้นการบริโภคจะมากขึ้น และเมื่อระดับรายได้ลดลงการบริโภคก็จะลดลงด้วย มีข้อสังเกตว่าแม้ว่าระดับรายได้จะมีค่าเท่ากับศูนย์ก็ยังคงมีการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ พิจารณาได้จากสังคมที่ประสบภัยธรรมชาติ ผลผลิตถูกทำลายสิ้นประชาชนก็ยังคงบริโภค เพื่อประทังชีวิตโดยอาศัยสินค้าและบริการที่สังคมอื่นบริจาคให้มา อาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้พึงใช้จ่ายในรูปสมการเส้นตรง (Linear Equation) ดังนี้

$$C = Ca + bY_d$$

Ca คือ ระดับการบริโภคเมื่อรายได้เท่ากับศูนย์

b คือ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

ในกรณีที่ระบบเศรษฐกิจมีเพียง 2 ภาคเศรษฐกิจ คือ ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ รายได้สุทธิส่วนบุคคล (Disposable Income : DI) เท่ากับรายได้ประชาชาติ (Net National Product : NNP) และนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเก็บออม นั่นคือ

$$Y_d = C + S$$

$$\text{ฟังก์ชันการออม} : S = f(Y_d)$$

$$\begin{aligned} \text{สมการการออม} : S &= Y_d - C = Y_d - (Ca + bY_d) \\ &= -Ca + (1-b) Y_d \end{aligned}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการออมและรายได้ก็เช่นเดียวกับการบริโภค นั่นคือระดับการออมย่อมแปรผันโดยตรงกับระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคล

นักเศรษฐศาสตร์นิยมพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ และระหว่างการออมกับรายได้ ในรูปของความโน้มเอียง ดังนี้

1. แนวโน้มเพื่อการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume, APC)

คือ อัตราส่วนระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคกับรายได้พึงใช้จ่าย

$$\text{APC} = \frac{\text{รายจ่ายเพื่อการบริโภค}}{\text{รายได้สุทธิส่วนบุคคล}} = \frac{C}{Y_d}$$

2. แนวโน้มเพื่อการออมเฉลี่ย (Average Propensity to Save, APS) คือ

อัตราส่วนระหว่างการออมกับรายได้พึงใช้จ่าย

$$\text{APS} = \frac{\text{การออม}}{\text{รายได้สุทธิส่วนบุคคล}} = \frac{S}{Y_d}$$

3. ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume, MPC) คือ การวัดค่าของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$\text{MPC} = \frac{\text{ส่วนเปลี่ยนรายจ่ายเพื่อการจ่ายบริโภค}}{\text{ส่วนเปลี่ยนรายได้สุทธิส่วนบุคคล}} = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d}$$

4. ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to Save, MPS) คือ การวัดค่าของการออมที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$\text{MPS} = \frac{\text{ส่วนเปลี่ยนการออม}}{\text{ส่วนเปลี่ยนรายได้สุทธิส่วนบุคคล}} = \frac{\Delta S}{\Delta Y_d}$$

4.4 ทฤษฎีการบริโภค

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Theory of Consumption) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ John Maynard Keynes ซึ่งเชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมีเสรีภาพในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ตั้งใจไว้ของครัวเรือนในงวดเวลาหนึ่งจะถูกกำหนดโดยระดับรายได้สัมบูรณ์ในงวดเวลานั้น โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้รายได้ดังกล่าวควรเป็นรายได้ประชาชาติที่สุทธิหลังหักภาษีแล้ว (เป็นรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง) อย่างไรก็ตาม ในที่นี้จะตัดเรื่องของภาษีออกจากการพิจารณาเพื่อไม่ให้ซับซ้อนมากเกินไป ดังนั้นจึงอาจเขียนในรูปของสมการแสดง ความสัมพันธ์แบบง่าย ๆ ของการบริโภคได้ ดังนี้

$$C = a + bY ; a > 0 ; 0 < b < 1 \quad \dots\dots\dots (1)$$

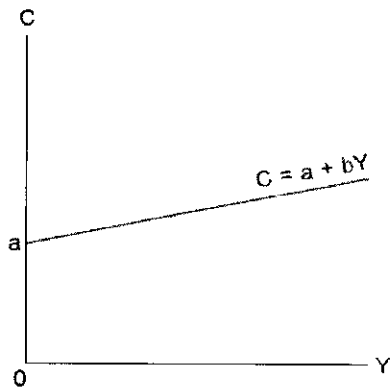
C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

a คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในขณะที่ยังไม่มีรายได้ (autonomous consumption expenditure)

b คือ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

Y คือ ระดับรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง

จากสมการ (1) สามารถแสดงโดยรูปภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กราฟแสดงสมการการบริโภค
จากสมการ (1) นำมาหารด้วย Y ตลอด จะได้ว่า

$$C/Y = a/Y + b \dots\dots\dots (2)$$

ในที่นี้ C/Y คือ ค่า APC (average propensity to consume: ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) บอกให้ทราบว่า รายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง 1 หน่วย จะถูกจัดสรรไปเพื่อการบริโภค เท่ากับ C/Y หน่วย และจากสมการ (1) หากพิจารณาเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น (change in = d) สามารถกล่าวได้ว่าถ้าระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริงเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ dY จะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปด้วยเท่ากับ dC ดังนั้น จะได้ว่า

$$\begin{aligned} dC &= b dY \\ dC/dY &= b \dots\dots\dots (3) \end{aligned}$$

ในที่นี้ dC/dY คือ ค่า MPC (marginal propensity to consume: ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค) เป็นค่าความลาดในสมการ (1) ดังนั้น ค่าของ MPC จึงเท่ากับ $0 < MPC < 1$ ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการบริโภค (C) และระดับรายได้ (Y) ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง ตามแนวคิดนี้ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกัน (Nonproportional Relationship) กล่าวคือ เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น ค่า APC จะลดลง ในขณะที่ค่า APC จะมากกว่า MPC ด้วย

$$APC = a/Y + MPC \dots\dots\dots (4)$$

จากการที่ a และ MPC เป็นค่าคงที่ที่มากกว่า 0 เมื่อ Y เพิ่มขึ้น ค่า a/Y จะลดลง แต่จะไม่ลดลงน้อยกว่า 0 เป็นผลให้ APC ลดลง ในขณะที่ค่า APC จะมากกว่า MPC

เคนส์ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
ข้อสรุป ดังนี้

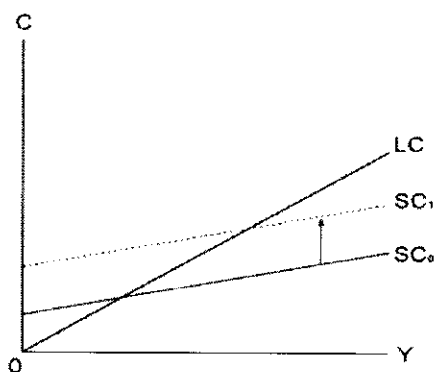
1. แม้บุคคลไม่มีรายได้ ก็ยังจำเป็นต้องบริโภคเพื่อยังมีชีวิตให้อยู่รอด $APC > 1$
2. เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ การบริโภคเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้ลดลงก็จะทำให้การบริโภคลดลง MPC หรือ Slope ของเส้นการบริโภคมีค่าเป็นบวกเสมอ
3. อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ หมายความว่า $MPC < 1$ เสมอ และค่า APC จะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น
4. รายได้ส่วนบุคคลจะถูกแบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนหนึ่งและเงินออมอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งจะถูกใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นการออม นั่นคือ $APC + APS = 1$ เสมอ

5. MPC ส่วนบุคคล ณ ระดับรายได้สูงจะมีค่าต่ำกว่า MPC ณ รายได้ระดับต่ำ $MPC_{คนจน} > MPC_{คนรวย}$ เนื่องจากรายได้น้อยแต่จำเป็นต้องบริโภคเหมือนกันค่า $MPC_{คนจน}$ จึงมากกว่าคนรวย ซึ่งกฎของเคนส์นี้ มีข้อสมมติว่าปัจจัยอื่นที่กำหนดการบริโภคอยู่ที่ หรืออีกนัยหนึ่ง มีข้อสมมติว่าการบริโภคจะเปลี่ยนแปลงเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงเท่านั้นและวิเคราะห์ในระยะสั้น (Short run)

ทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ Keynes ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์มหภาคในสมัยนั้นอย่างมาก และยังคงถูกใช้ในการศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-section studies) เท่านั้น ต่อมา Simon Kutznets นักเศรษฐศาสตร์ชาวรัสเซีย ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการบริโภค (C) และระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง (Y) โดยใช้ช่วงเวลาของข้อมูลในการศึกษาที่ยาวนานขึ้น พบว่าในระยะยาวความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y เป็นความสัมพันธ์ที่ได้สัดส่วนกัน (proportional relationship) โดยค่า APC โน้มเอียงที่จะมีค่าคงที่ นอกจากนี้ ค่า APC ก็โน้มเอียงที่จะเท่ากับ MPC ด้วย

จากการที่ผลการศึกษาของ Kutznets ขัดแย้งกับแนวความคิดของ Keynes ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่น ๆ หันกลับไปพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ได้ดียิ่งขึ้น ในจำนวนนี้นักเศรษฐศาสตร์ที่นิยมตามแนวคิดของ Keynes ก็ได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนให้ทฤษฎีตามแนวคิดของ Keynes ยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kutznets อยู่ โดยเห็นว่าเส้นการบริโภคของ Keynes เป็นเส้นการบริโภคระยะสั้น ในขณะที่การศึกษาของ Kutznets เป็นเส้นการบริโภคระยะยาวที่ลากออกจากจุดกำเนิดซึ่งในระยะยาวนั้น เส้นการบริโภคระยะสั้นจะเคลื่อนตัวสูงขึ้นไปจากตำแหน่งเดิมทั้งเส้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของชุมชนเมือง การพัฒนาทางด้านการผลิต และการตลาดของสินค้าใหม่ ๆ

การสูงขึ้นของจำนวนและอายุของประชากร การเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศที่สูงขึ้น ฯลฯ การเลื่อนสูงขึ้นของเส้นการบริโภคระยะสั้นนี้เองที่ทำให้ค่า APC ไม่ลดลงแม้ว่าระดับรายได้จะสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ตามเส้นการบริโภคระยะยาวจะทำให้ค่า APC เท่ากับ MPC ด้วย เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นสามารถแสดงโดยรูปภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กราฟแสดงเส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาว

LC คือ เส้นการบริโภคระยะยาว

SC คือ เส้นการบริโภคระยะสั้น

4.5 ตัวทวีและกระบวนการทำงานของตัวทวี

การจะอธิบายให้ทราบถึงขนาดของการเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ประชาชาติคุณภาพได้นั้น ก็อาศัยทฤษฎีว่าด้วยตัวทวี (The multiplier theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า “ถ้าหากระดับเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่ายไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ในที่สุดแล้วจะมีผลทำให้รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายนั้นหลายเท่า” การใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไปนี้อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงของการบริโภค การลงทุน หรือการใช้จ่ายของรัฐบาลก็ได้

ตัวทวี คือ ค่าที่บอกให้ทราบว่ารายได้ประชาชาติจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนกี่เท่าของการเปลี่ยนแปลงไปในการใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังนั้น ถ้าทราบค่าตัวทวีก็สามารถทราบได้ว่าขนาดของการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติจะเป็นเท่าใด ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่ายเกิดขึ้น

ถ้าให้ ΔY หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติ

ΔI หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในการลงทุน

และ k หมายถึงตัวทวี

จะได้ $\Delta Y = k\Delta I$

ซึ่งหมายความว่ารายได้ประชาชาติจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนเท่ากับ k เท่าของการเปลี่ยนแปลงในการลงทุน

จากสมการข้างต้นอาจเขียนใหม่ได้ว่า

$$k = \frac{\Delta Y}{\Delta I}$$

อธิบายอีกอย่างหนึ่งได้ว่า ตัวทวีก็คืออัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติต่อการเปลี่ยนแปลงในการลงทุนนั่นเอง โดยพิจารณาภายใต้กรอบ คือ

รายจ่ายของรัฐบาลนอกจากประกอบด้วยรายจ่ายซื้อสินค้าและบริการแล้ว ยังมีรายจ่ายเงินโอน (R) อีกด้วย การใช้จ่ายเงินโอนของรัฐบาลมีผลกระทบต่อรายได้คู่คุณภาพคล้ายกับการใช้จ่ายอื่นๆของรัฐบาล

การแสดงการหาสูตรตัวทวีเงินโอน

กำหนดให้รายจ่ายเพื่อการบริโภค $C = C_a + bY_d$

การลงทุนเป็นแบบอิสระ $I = I_a$

เก็บภาษีแบบเหมาจ่าย (Lump-sum Tax) $T = T_a$

การใช้จ่ายของรัฐบาล $G = G_a$

รัฐบาลจ่ายเงินโอน $R = R$

รายได้สุทธิส่วนบุคคล $Y_d = Y - T_a + R$

สมการระดับรายได้ประชาชาติคู่คุณภาพ $Y = C + I + G$

แทนค่า C, I, G, T และ R ในสมการคู่คุณภาพ Y จะได้

$$Y = C_a + b(Y - T_a + R) + I_a + G_a$$

$$Y = C_a + bY - bT_a + bR + I_a + G_a$$

$$(1-b) = C_a - bT_a + bR + I_a + G_a$$

$$Y = \frac{1}{1-b} (C_a - bT_a + bR + I_a + G_a)$$

ดังนั้นตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้น ตัวคูณรายจ่ายเงินโอนรัฐบาล $= \frac{1}{1-b}$

จากสมการรายได้ประชาชาติ และสมการการบริโภคที่ได้ศึกษาแล้ว

$$Y = C + I + G \dots\dots\dots (5)$$

และ $C = a + bY \dots\dots\dots (6)$

จาก (5) จะได้ $\Delta Y = \Delta C + \Delta I$

จาก (6) จะได้ $\Delta C = b\Delta Y$

แทนค่า ΔC ในสมการที่ (7)

จะได้ $\Delta Y = b\Delta Y + \Delta I$ (7)

$$\Delta Y - b\Delta Y = \Delta I$$

$$(1 - b) \Delta Y = \Delta I$$

$$\frac{\Delta Y}{\Delta I} = \frac{1}{1-b}$$

นั่นคือ $k = \frac{1}{1-b}$ ด้วย

เนื่องจาก b หมายถึง ค่าของ MPC

ดังนั้น $k = \frac{1}{1-MPC}$

และเนื่องจาก $MPC + MPS = 1$

หรือ $MPS = 1 - MPC$

ดังนั้น $k = \frac{1}{MPS}$ ด้วย

ตัวทวี หรือ k จะมีค่ามากหรือน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับค่าของ MPC (หรือ MPS แล้วแต่จะพิจารณา) เนื่องจาก MPC มีค่ามากกว่า 0 แต่น้อยกว่า 1 ; ($0 < MPC < 1$) ถ้า MPC มีค่าสูง k ก็จะสูงด้วย และถ้าค่า MPC ต่ำ k ก็จะต่ำด้วย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า MPC มีค่าสูงจะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการบริโภคส่วนเพิ่มมากกว่าเมื่อ MPC มีค่าต่ำ

ในการใช้จ่ายมวลรวมของระบบเศรษฐกิจนอกจากการลงทุนแล้ว ยังประกอบด้วย การใช้จ่ายของรัฐบาลด้วย กรณีที่การใช้จ่ายเปลี่ยนแปลงไป คือ การใช้จ่ายของรัฐบาล ตัวทวีก็จะเป็นตัวทวีของการใช้จ่ายของรัฐบาลหรือ k เท่ากับ $\frac{\Delta Y}{\Delta G}$ ไม่ว่าจะเป็นตัวทวีของการลงทุน หรือตัวทวีของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่างก็มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{1-MPC}$ เหมือนกัน (ในกรณีนี้เป็นระบบเศรษฐกิจแบบง่าย)

ค่าตัวทวีทำให้ทราบว่ารายได้ประชาชาติจะเปลี่ยนแปลงไปจำนวนเท่าใด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่าย การเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาตินี้จะเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานของตัวทวี จากการที่ทราบว่ารายจ่ายของบุคคลหนึ่งก็คือรายได้ของอีกบุคคลหนึ่งนั่นเอง และเมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะจับจ่ายใช้สอยในการบริโภคเพิ่มขึ้น โดยจะกันส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินออม รายจ่ายของบุคคลที่ 1 ก็คือรายได้ของบุคคลที่ 2 เมื่อบุคคลที่ 2 มีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นโดยเก็บออมไว้ส่วนหนึ่ง รายจ่ายของบุคคลที่ 2 ก็คือรายได้ของบุคคลที่ 3 บุคคลที่ 3 ก็จะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนหนึ่งเก็บออมไว้ส่วนหนึ่งเช่นกันรายได้ของแต่ละบุคคลได้รับจะลดลงไปเรื่อย ๆ เนื่องจากทุกคนจะกันส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินออม กิจกรรมจะดำเนินการเช่นนี้ไปจนกระทั่งในที่สุดรายได้ที่บุคคลสุดท้ายได้รับจะมีค่าน้อยมากจนใกล้ศูนย์ และผลรวมของเงินออมที่เกิดขึ้นจะมีค่า

เท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายเพิ่มขึ้นครั้งแรกพอดี จำนวนการใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นครั้งแรกก็คือรายได้ประชาชาติส่วนที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

4.6 ทฤษฎีตัวทวีเงินโอนรัฐบาล

เงินโอน คือ เงินที่รัฐบาลจ่ายให้แก่เอกชนในรูปของการให้การสงเคราะห์ หรือให้สวัสดิการต่าง ๆ เงินโอนนี้มีได้รวมอยู่ในรายได้ประชาชาติ เนื่องจากมิได้ก่อให้เกิดผลหรือการจ้างงานขึ้นในงวดปัจจุบัน แต่จะอยู่ในรายได้ส่วนบุคคลและรายได้ที่อยู่ในมือบุคคล รายได้ที่อยู่ในมือบุคคลโดยทั่วไปแล้วจะเท่ากับรายได้ประชาชาติลบด้วยภาษีต่าง ๆ บวกด้วยเงินโอน

ถ้าให้ R หมายถึง เงินโอน

$$\text{จะได้ } Y_d = Y - T + R$$

เงินโอนจะมีลักษณะคล้ายกับภาษี แต่จะเป็นภาษีในทิศทางตรงกันข้าม จากสูตรข้างต้น สามารถหารายได้ที่อยู่ในมือบุคคลได้โดยนำเอาภาษีต่าง ๆ มาหักออกจากรายได้ประชาชาติ ขณะที่นำเงินโอนมาบวกเข้าเนื่องจากถือว่าภาษีเป็นส่วนที่รัฐบาลเรียกเก็บจากรายได้ที่เกิดจากการผลิตในระบบเศรษฐกิจในงวดปัจจุบัน แต่เป็นส่วนที่ผู้ผลิตไม่ได้รับ ขณะที่เงินโอนเป็นรายได้ที่บุคคลได้รับ โดยที่รายได้ส่วนนี้มีได้เกิดจากการผลิตที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจในงวดนั้น ภาษีทำให้รายได้ที่อยู่ในมือบุคคลลดลง ขณะที่เงินโอนทำให้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเปรียบเทียบเงินโอนเสมือนหนึ่งเป็นภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บ แต่เป็นภาษีในทิศทางตรงกันข้าม ตัวอย่างเช่น ถ้ารัฐบาลใช้จ่ายในรูปของเงินโอน 20 ล้านบาท ก็จะมีผลเช่นเดียวกับการลดภาษีในจำนวนที่เท่ากัน การเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายในรูปของเงินโอนจะมีผลต่อรายได้ประชาชาติเช่นเดียวกับการลดภาษีนั่นเอง

การใช้จ่ายของรัฐบาลในรูปของเงินโอนจะทำให้รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับค่าตัวทวีของเงินโอน (Transfer Payment Multiplier) ตัวทวีของเงินโอนก็คืออัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติต่อการเปลี่ยนแปลงในเงินโอนของรัฐบาล หรือ

$$k = \frac{\Delta Y}{\Delta R} \text{ สามารถคำนวณค่าตัวทวีของเงินโอนได้ดังนี้}$$

$$\text{จาก } Y = C + I + G$$

$$C = a + bY_d$$

$$\text{และ } Y_d = Y - T + R$$

$$\text{แทนค่า (3) ใน (2) จะได้ } C = a + b(Y - T + R)$$

$$\text{แทนค่า (4) ใน (1) จะได้ } Y = a + b(Y - T + R) + I$$

$$(1 - b)Y = a - bT + bR + I$$

$$\begin{aligned}
 Y &= \frac{1}{1-b} (a - bT + bR + I) \\
 &= \left(\frac{1}{1-b}\right)(a) - \left(\frac{b}{1-b}\right)(T) + \left(\frac{b}{1-b}\right)(R) + \left(\frac{b}{1-b}\right)(I)
 \end{aligned}$$

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในเงินโอนรัฐบาลเท่ากับ ΔR รายได้ประชาชาติย่อมเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ

$$\Delta Y = \left(\frac{1}{1-b}\right)(b)(\Delta R)$$

$$\text{หรือ } \frac{\Delta Y}{\Delta R} = \frac{b}{1-b}$$

นั่นคือตัวทวีของเงินโอนมีค่าเท่ากับ $\frac{b}{1-b}$ หรือ $\frac{MPC}{1-MPC}$

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค่าใช้จ่ายเช็คเช็ค 2,000 บาท ของกลุ่มผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการในจังหวัดนครพนม ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการดำเนินการกระตุ้นเศรษฐกิจการเพิ่มรายได้ เพื่อการใช้จ่ายในการบริโภคให้มากขึ้นหรือไม่ และการหาค่าตัวทวิของการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกันตน/ลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการในจังหวัดนครพนม จำนวน 350 คน สถานประกอบการ 9 แห่ง ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน อำเภอบ้านแพง ที่ขึ้นทะเบียนกับกองทุนประกันสังคม ทั้งส่วนราชการ และเอกชน โดยกลุ่มตัวอย่างมีหลายตำแหน่งงาน เช่น ธุรการครูอัตราจ้าง พนักงานเทศบาล ลูกจ้างทั่วไปรายเดือน รายวัน ของภาครัฐ และกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน เช่น ฝ่ายบุคคลของบริษัท ช่างซ่อมเครื่องยนต์มีฝีมือ/ไร้ฝีมือ พนักงาน โรงแรม พนักงานตัดแต่งแปรรูปอาหาร คนงานคุมเครื่องจักร เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

วิเคราะห์โดยสมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำ (ตัวแปรอิสระ) กับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ตัวแปรตาม) การหาค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (The Coefficient of Determination : R^2)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลจำนวน 1 ชุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามรายได้จากแหล่งต่างๆ ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ เงินเดือน รายได้จากอาชีพเสริม ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าล่วงเวลา รายได้คู่สมรส และค่าใช้จ่ายก่อนได้รับ “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ”

ส่วนที่ 3 การนำ “ เชื้อช่วยชาติ 2,000 บาท ” ไปใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค

3.2 ข้อมูลการขึ้นทะเบียนกองทุนประกันสังคม ของจังหวัดนครพนม ที่มีการจ้างลูกจ้างตั้งแต่ 1 คน ขึ้นไป จะต้องขึ้นทะเบียนกองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2537 มีรายละเอียด (ข้อมูลจากฐานทะเบียนระบบ VDR) ดังนี้

ตารางที่ 1.1 สถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกองทุนประกันสังคม

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนสถานประกอบการ / แห่ง	จำนวนผู้ประกันตน / คน	ร้อยละ
1	เมือง	564	7,581	59.12
2	นาแก	32	349	2.72
3	ท่าอุเทน	68	910	7.10
4	บ้านแพง	48	692	5.39
5	ธาตุพนม	110	1,028	8.02
6	เรณู	34	300	2.34
7	นาแก	82	642	5.01
8	ศรีสงคราม	36	581	4.53
9	นาหว้า	48	338	2.64
10	โพนสวรรค์	34	263	2.05
11	นาทม	8	92	0.72
12	วังยาง	10	46	0.36
รวม		1,074	12,822	100.00

ที่มา: ข้อมูลฐานทะเบียนระบบ VDR สำนักงานประกันสังคม จังหวัดนครพนม กุมภาพันธ์ 2552

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกันตน จำนวน 350 คน ในสถานประกอบการ จำนวน 9 แห่ง ในจังหวัดนครพนม
2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ รายงานทางวิชาการและอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ

3. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สมการถดถอย (Regression Analysis) เพื่อหาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume : MPC) จากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ก่อนได้รับเช็คช่วยเหลือ 2,000 บาท

3.1 หาค่าสมการบริโภค

$$C = a + bY$$

C = คือรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อครัวเรือน

b = คือความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ($0 < b < 1$)

y = คือรายได้หลังหักภาษีต่อครัวเรือน

3.2 หาค่าตัวทวี

$$k = \frac{b}{1 - b}$$

b = คือความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ($0 < b < 1$)

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีประวัติสืบทอดยาวนานมาหลายร้อยปี เดิมเคยเป็นมหานครของอาณาจักรศรีโคตรบูรณที่รุ่งเรืองในอดีต ประมาณราวต้นพุทธศตวรรษที่ 16 อาณาจักรศรีโคตรบูรณได้เสื่อมอำนาจลงตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรขอม ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ชื่อของ “ศรีโคตรบูรณ” เป็นเมืองในอาณาจักรล้านช้าง มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวงโดยพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคมนหุตล้านช้าง ทรงสร้างเมืองขึ้นที่ปากห้วยหินบูรณ (ปากห้วยบรรจบลำน้ำโขงฝั่งซ้ายตรงข้ามอำเภอท่าอุเทน เนื้อเมืองนครพนม) ให้ชื่อเมืองใหม่นี้ว่า “ศรีโคตรบูรณ” ได้สืบราชสมบัติมาหลายองค์ ต่อมาได้ย้ายเมืองมาตั้งรกรากที่ป่าไม้รวกห้วยศรีมั่ง ริมแม่น้ำโขงฝั่งซ้าย (คือเมืองเก่าใต้เมืองท่าแขกในปัจจุบัน)

ถึงปีพ.ศ. 2297 มีพระนกรานุรักษ์ครองเมืองศรีโคตรบูรณ มีความเห็นว่าเมืองมิได้ตั้งอยู่ที่ปากห้วยแล้ว จึงได้เปลี่ยนนามเมืองใหม่ว่า “เมืองมรุกขนคร” เพราะถือว่าสร้างขึ้นในดงไม้รวก นามเมืองศรีโคตรบูรณ จึงเปลี่ยนไปตั้งแต่นั้น

ต่อมา ปี พ.ศ. 2330 ย้ายเมืองมาตั้งทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่ปากห้วยบังฮวก บรรจบกับแม่น้ำโขง (ปัจจุบันอยู่ระหว่างบ้านคอนนางหงส์ท่า ตำบลคอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม เลยไปถึงบ้านธาตุน้อยศรีบุญเรือง ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม) เมืองมรุกขนคร เมื่อได้ย้ายมาตั้งที่ปากห้วยบังฮวก ประมาณ 20 ปี น้ำได้กัดเซาะตลิ่งพังลงมามาก จึงได้ย้ายเมืองมาตั้งที่บ้านหนองจันทร์ (ห่างจากตัวเมืองนครพนมไปทางทิศใต้ 4 กิโลเมตร) ตั้งชื่อเมืองใหม่ว่า “นครบุรีราชธานี”

ปี พ.ศ. 2337 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เปลี่ยนนามเมืองเสียใหม่ว่า “เมืองนครพนม” ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร การที่พระราชทานนามว่า “เมืองนครพนม” สันนิษฐานว่า อาจเนื่องด้วยเดิมเมืองนี้เป็นเมืองลูกหลวงมาก่อน เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงให้คำว่า “นคร” หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “นคร” อาจรักษาชื่อเมืองเดิมคือเมืองนครบุรีราชธานีไว้ส่วนคำว่า “พนม” อาจจะเนื่องด้วยจังหวัดนี้มีองค์พระธาตุพนมประดิษฐานอยู่ หรืออาจเนื่องจากเดิมมีอาณาเขตไกลไปถึงดินแดนฝั่งซ้ายของ

แม่น้ำโขง คือบริเวณเมืองท่าแขก ซึ่งมีภูเขาสลับซับซ้อนมากมายไปจนถึงดินแดนของประเทศเวียดนาม จึงใช้คำว่า “พนม” เพราะแปลว่า “ภูเขา”

2. ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดชายแดนตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยพื้นที่มีลักษณะเลียบบยาวตามแนวชายฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ประมาณ 153 กิโลเมตรอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 – 18 องศาเหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ 104 – 105 องศาตะวันออก มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 735 กิโลเมตร

3. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย 303 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตอำเภอดงหลวง อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร 104 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงคำม่วน และแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 93 กิโลเมตร จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ประมาณ 5,512.7 กิโลเมตร หรือประมาณ 3,445,414.32 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเล 140 เมตร

4. ลักษณะภูมิประเทศ

ตอนเหนือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบที่ใช้ทำนา ทางเหนือสุดของจังหวัดในเขตอำเภอบ้านแพง มีเทือกเขาภูลังกาทอดผ่าน นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน คือแม่น้ำศรีสงคราม และน้ำอูน

ตอนใต้ พื้นที่บริเวณใกล้แม่น้ำโขงเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึง ส่วนทางทิศตะวันตกซึ่งอยู่ห่างออกไปพื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นและที่ดอน สภาพป่าเป็นไม้เต็งรัง พื้นดินส่วนมากเป็นหินลูกรัง บางส่วนมีลักษณะเป็นเนินและที่ต่ำสลับกัน

5. ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุกในช่วงฤดูฝน ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากพายุไซклонร้อนในทะเลจีนใต้ รวมทั้งอิทธิพลจากป่าไม้ และเทือกเขาแนวยาวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฝนตกชุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม

6. ประชากร

จังหวัดนครพนมมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 701,379 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 349,826 คน เพศหญิง จำนวน 351,553 คน มีจำนวนครัวเรือน 18,955 ครัวเรือน มีประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 15,908 คน แยกเป็น เพศชายจำนวน 7,687 คน เพศหญิงจำนวน 8,221 คน และมีจำนวนครัวเรือน 11,853 ครัวเรือน

7. การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดนครพนม ร้อยละ 95 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักโดยมีการทำนา ปลูกพืชไร่ตามฤดูกาล เช่น ยาสูบ ปอ ตะchieเทศ มันสำปะหลัง สับปะรด เป็นต้น และอีกร้อยละ 5 ประชากรบางส่วนประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมบริการ มีการค้าขายแดน ลักษณะซื้อมา ขายไป จำพวกสินค้าอุปบริ โภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ส่วนอุตสาหกรรมภาคการผลิตโดยมากใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบในการผลิต นอกจากนี้ยังมีอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือนบ้าง

8. แรงงาน

กลุ่มแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นคนจังหวัดนครพนม และจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในจังหวัดที่มีความเจริญมากกว่า เช่น จังหวัดสกลนคร อุบลราชธานี อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา และกรุงเทพฯ มีแรงงานบางส่วนนิยมเดินทางไปทำงานต่างประเทศและมีอัตราที่สูงมากขึ้นเรื่อยๆ ยังมีแรงงานบางกลุ่มที่ทำงานในจังหวัดนครพนมไม่มากนัก จะที่ทำงานภาคราชการ ภาคการให้บริการ เช่น ศูนย์จำหน่ายรถยนต์ บริษัทประกันภัย การธนาคาร เป็นต้น นอกนั้นจะเป็นเจ้าของสถานประกอบการเอง มีการจ้างแรงงานต่างด้าว (ชาวลาว ชาวเวียดนาม)

9. ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ของผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของจังหวัดนครพนมได้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 350 คน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 การนำเงิน เช็คช่วยชาติ 2,000.- บาท

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

1. สถานประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาพฤติกรรม การใช้จ่ายโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชน (ในส่วนของผู้ประกันตน) “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” จากการสำรวจข้อมูลของผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการในจังหวัดนครพนม จำนวน 9 แห่ง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 350 คน ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประเภทลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ ภาคราชการและเอกชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิก ที่พักอาศัย และการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคก่อนได้รับเช็ค ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และ สัดส่วนรายชื่อสถานประกอบการของผู้ประกันตน

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
1	เทศบาลเมืองนครพนม	110	31.40
2	บริษัท โกรเบสอาหารแช่แข็ง จำกัด	60	17.10
3	บริษัท โดโยต้า จำกัด	50	14.30
4	บริษัท นำรุ่งโรจน์ จำกัด	30	8.60
5	โรงเรียนนครพนมวิทยาคม	30	8.60
6	โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย	20	5.7
7	บริษัท ป้อมพลัง จำกัด	20	5.7
8	โรงแรมวิวโขง	20	5.7
9	โรงเรียนสารพัดช่าง	10	2.90

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ เทศบาล นครพนมตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 รองลงมาเป็น บริษัท โกรเบสท์อาหารแช่แข็ง จำกัด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 บริษัท โตโยต้า จำกัด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และ โรงเรียนสารพัดช่างเป็นสถานประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม น้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการแยกประเภท

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และ สัดส่วนตำแหน่งงานของผู้ประกันตน

ลำดับที่	ประเภทลูกจ้าง	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
1	ลูกจ้างเอกชน	180	51.40
2	ลูกจ้างส่วนราชการ	170	48.60

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง ทำงาน อยู่สถานประกอบการที่เป็นเอกชนตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 และรองลงมาเป็นลูกจ้างทำงานอยู่ในส่วนราชการ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60

3. จำนวนเพศผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
ชาย	189	54
หญิง	161	46

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ เพศชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาเป็นเพศหญิงตอบแบบสอบถาม จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 46

4. ช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
15-20	14	4
21-30	150	42.86
31-40	113	32.29
41-60	73	20.85

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ช่วงอายุ 21-30 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมา ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.29
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด ช่วงอายุ 15-20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

5. ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวน และ สัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
มัธยมศึกษา / ปวช.	154	44.00
อนุปริญญา / ปวส.	63	18.00
ปริญญาตรี	91	26.00
ปริญญาโท	11	3.10
อื่นๆ ป.4	31	8.90

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา /ปวช. จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับปริญญาโทมีจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 3.10
- และผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดจบการศึกษาระดับ ป.4 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90

6. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน และ สัดส่วนของผู้ประกันตนจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
โสด	156	44.60
สมรส	173	49.40
หม้าย/หย่าร้าง	21	6.00

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีสถานภาพสมรส มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมา มีสถานภาพโสด มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00

7. จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน และ สัดส่วนของผู้ประกันตนอุปการะบุตร

บุตร (คน)	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
1-2	155	44.29
3-5	102	29.14
อื่นๆ อุปการะบ้างเป็นบางครั้ง	93	26.57

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ที่อยู่ในความอุปการะของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

- กลุ่มที่ตอบแบบสอบถามเลี้ยงดู/อุปการะบุตรมากที่สุดจำนวน 1-2 คนมีจำนวน 155 คน
- รองลงมา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีการเลี้ยงดู/อุปการะบุตรจำนวน 3-5 คน มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.14
- และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีการเลี้ยงดู/อุปการะบุตรบ้างเป็นบางครั้งเนื่องจากไม่ได้อยู่ด้วยกันมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.57

8. ผู้ที่พักอาศัยอยู่กับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวน และ สัดส่วนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ประกันตน

สมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
1-3	73	20.86
4-6	167	47.71
7-8	39	11.14
อื่นๆ มาพักอาศัยเป็นครั้งคราววันหยุดสัปดาห์ , ปิดเทอม	71	20.29

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.8 สมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนมากที่สุดมี 4-6 คน มีจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 47.71
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนรองลงมา มี 1-3 คน มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนในครัวเรือน 7-8 คน มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.14
- และผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนเป็นครั้งคราวเนื่องจากจะกลับมาพักอาศัยในช่วงวันหยุดจากการประกอบอาชีพ / การไปทำงานต่างท้องถิ่น มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29

9. ที่อยู่อาศัยผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน และ สัดส่วนที่อยู่อาศัยของผู้ประกันตน

ที่พักอาศัย	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
บ้านพักของสถานประกอบการ	25	7.10
เช่าบ้านอยู่	46	13.10
บ้านของตนเองหรือคู่สมรส	86	24.60
บ้านของบิดา/มารดา	182	52.00
เช่าซื้อผ่อนชำระ	7	2.00
อื่น ๆ อาศัยบ้านญาติ	3	0.90

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีที่พักอาศัยดังนี้

- พักอาศัยอยู่บ้านของบิดา/มารดามากที่สุดมีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00
- รองลงมาพักอาศัยบ้านของตนเองหรือคู่สมรสมีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60
- พักอาศัยโดยเช่าบ้านอยู่เองจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10
- พักอาศัยอยู่ในสถานประกอบการมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10
- พักอาศัยบ้านที่เช่าซื้อ/ผ่อนชำระ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

- และมีผู้ที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน /ญาติ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าจ้างรายเดือน ค่าจ้างรายวัน ค่าล่วงเวลา ค่าเบี้ยเลี้ยง เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ

ตารางที่ 4.10 แสดงช่วงเงินเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
น้อยกว่า 4,500 บาท	65	18.57
4,501 - 8,000 บาท	238	68.00
8,001 - 15,000 บาท	47	13.43

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังนี้

- ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีค่าจ้างอยู่ระหว่าง 4,501 - 8,000 บาท มีจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00
- รองลงมา มีค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 18.57
- และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีค่าจ้างอยู่ระหว่าง 8,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.43

ตารางที่ 4.11 แสดงรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือรายได้ประจำ

รายได้	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
รายได้จากคู่สมรส	46	13.10
รายได้จากการประกอบอาชีพเสริม	6	1.70
อื่นๆ รายได้ไม่ประจำ จากการค้าขายของคนในครัวเรือน	298	85.20

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.10 รายได้นอกเหนือจากค่าจ้างประจำ ดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีรายได้นอกเหนือจากเงินเดือนที่เป็นรายได้จากการค้าขาย ของคนในครัวเรือน มีจำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20
- รองลงผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากกลุ่มสมรสมีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10
- และผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70

ส่วนที่ 3 การนำเงิน เช็คช่วยชาติ 2,000.- บาท ไปใช้จ่าย

ตารางที่ 4.12 แสดงการใช้จ่าย เช็ค ช่วยชาติ 2,000.- บาท

ลำดับที่	ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
1	ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประจำวัน เช่น ค่าอาหารของใช้ในครัวเรือน (สบู่ ผงซักฟอก ยาสีพื้น น้ำปลาน้ำมัน) ค่าน้ำมันรถ	233	66.60
2	ค่าใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า ค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์ เงินกู้ยืมเงินต้น / ดอกเบี้ย	139	39.80
3	ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา	62	17.70
4	ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปการะบุคคลในครอบครัว บิดา/มารดา บุตร พี่ น้อง ญาติ	33	9.50
5	ค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น งานแต่ง ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ทำบุญ ฯ	61	17.40

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวน (N=350)	ร้อยละ (100)
6	ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาสุขภาพตนเอง และในครอบครัว	-	-
7	ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนเสริมรายได้ครอบครัว เช่น เรียนเสริมสวย ฝึกอาชีพ ปลูกผักสวนครัว ฯ	5	1.50
8	ค่าใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เคเบิลทีวี	127	36.30
9	ค่าใช้จ่ายในการเก็บออม		
	9.1 เก็บออมเข้าบัญชีตนเอง	36	10.30
	9.2 เก็บออมให้บุตร	24	6.80
	9.3 เก็บออมให้บิดามารดา	13	3.70
	9.4 ส่งเบี้ยประกันชีวิต	13	3.70
10	อื่นๆ พาครอบครัวไปทานอาหารนอกบ้าน	1	0.30

ที่มา : จากแบบสอบถามการจัดเก็บข้อมูล

การนำเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ไปใช้จ่าย

1. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

การนำเช็คไปใช้จ่ายจากการสอบถามผู้ประกันตนจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด โดยผู้ประกันตน ใช้จ่ายซื้อของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ผงซักฟอก ยาสีฟัน เครื่องครัวประกอบอาหาร เช่น น้ำ มันทิช น้ำปลา น้ำตาลฯ ส่วนใหญ่จะซื้อห้างสรรพสินค้า จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 66.60 รองลงมาเป็นการใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้ เช่น ค่าผ่อนส่งบ้าน ค่าเช่าบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ เงินกู้ยืมชำระดอกเบี้ย เป็นต้น จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 , และค่าใช้จ่าย ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เคเบิลทีวี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 ค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุดพาครอบครัวไปทานอาหารนอกบ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

2. การใช้จ่ายเพื่อการออม

การใช้จ่ายเพื่อการออมของผู้ประกันตนพบว่ามีการเก็บออมทั้งหมดโดยการเก็บออมเข้าบัญชีตนเองมากที่สุดจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30 รองลงมาเก็บออมให้บุตรจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80

10. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลูกจ้างผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จำนวน 350 คน วิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ดังนี้

$$\hat{Y} = a + bX$$

กำหนดให้ X คือ รายได้หลังหักภาษี

Y คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

$$\text{ได้ค่า } b = 0.597$$

$$a = 1719.067$$

$$\therefore R^2 = 0.7777$$

จากการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำและค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนกลุ่มผู้ประกันตน ซึ่งสามารถแสดงค่าสมการการบริโภคได้ดังนี้

$$R^2 = 0.7777$$

$$\text{Durbin-Watson} = 1.815$$

$$\text{จากสมการ } C = a + bY$$

$$\text{จะได้ } C = 1719.067 + 0.597 Y$$

จากผลการประมาณค่าโดยใช้วิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method) สรุปได้ว่า ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) ของผู้ประกันตนมีค่าเท่ากับ 0.597 โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) ร้อยละ 77.77 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความเหมาะสมสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีและค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.815 ซึ่งเข้าใกล้ 2 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน สามารถนำมาใช้คำนวณหาค่าตัวชี้ทางด้านค่าใช้จ่ายเงินโอนของภาครัฐได้ ดังนี้

$$k = \frac{b}{1 - b}$$

$$k = \frac{0.597}{1 - 0.597}$$

$$\therefore k = 1.48139$$

จากผลลัพธ์ที่ได้ เมื่อค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเท่ากับ 0.597 จะได้ค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐ เท่ากับ 1.48139 หมายความว่า จากการใช้จ่ายเงินของภาครัฐในโครงการเช็คช่วยชาติเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครพนมเท่ากับ 1.48139 บาท ดังนั้นงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินโครงการเช็คช่วยชาติ (TR) ของผู้ประกันคนที่ได้รับ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ในจังหวัดนครพนม 25,644,000 บาท (12,822 คน X 2,000 บาท สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552) จะส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครพนม ดังนี้

$$\text{จาก } Y_0 = \frac{b}{1 - b} R$$

$$\text{จะได้ } Y_0 = \left(\frac{0.597}{1 - 0.597} \right) 25,644,000$$

$$Y_0 = 37.988$$

\therefore ค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครพนม = 37.99 ล้านบาท

จากการศึกษาผลกระทบของค่าตัวทวีจากการโอนเงินภาครัฐ (โครงการเช็คช่วยชาติ) ตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนตามที่แสดงข้างต้นสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงผลกระทบของค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท

สถานะทางสังคม	ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC)	ค่าตัวทวีการใช้จ่ายเงินโอนของภาครัฐ (k)	งบประมาณรายจ่ายโครงการเช็คช่วยชาติ (ล้านบาท)	การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ล้านบาท
ผู้ประกันตน	0.597	1.48139	25.644	37.988

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.13 จะเห็นได้ว่าผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่สถานประกอบการในระบบ ประกันสังคมของจังหวัดนครพนม มีค่าตัวหัวเท่ากับ 1.48139 ซึ่งหากรัฐบาลตัดสินใจใช้จ่ายเงิน “โครงการเช็คช่วยชาติ” รวมจำนวน 25.644 ล้านบาทจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด นครพนมเพิ่มขึ้น 37.988 ล้านบาท

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการใช้จ่ายการบริโภคของผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จะมีผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณด้านเงินโอนภาครัฐ (TR) ตาม “โครงการเช็คช่วยชาติ” ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลใช้กระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น โดยการอุดหนุนค่าครองชีพ 2,000 บาท ให้แก่ลูกจ้างภายใต้ระบบประกันสังคมที่มีรายได้ต่ำกว่า เดือนละ 15,000 บาท โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจโดยแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์และนำมาหาค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ตามหลักวิชาทางสถิติ เพื่อกำหนดหาค่าตัวทวีด้านเงินโอนภาครัฐที่จะนำมาใช้อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้างนี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากข้อมูลผลการใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ (จังหวัดนครพนม) ของกระทรวงการคลัง สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 ปรากฏว่ารัฐบาลได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 25.644 ล้านบาท เพื่อโอนเงินให้กับกลุ่มลูกจ้างผู้ประกันตนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีสิทธิได้รับเช็คช่วยชาติโดยตรง ซึ่งจากแนวคิดทางทฤษฎีของตัวทวี (Multiplier) ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระในที่นี้หมายถึงเงินโอนภาครัฐ (TR) จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในที่นี้หมายถึงรายได้ประชาชาติ (GDP) โดยมีค่าตัวทวีที่แสดงถึงสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะแปรผันตามค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มลูกจ้างผู้ประกันตนมีค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย 0.597 โดยมีค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐเท่ากับ 37.988 ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกันทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร ของ Milton Friedman เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (Long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่า ทั้งนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือรายได้ถาวร (permanent income) รายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption) และเชื่อว่ารายได้

ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้น โดยไม่คาดฝันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจมีค่าเป็นบวกหรือลบ แต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบลบกันพอดี ดังนั้นในระยะยาว รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง จึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้น ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกันนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริง จึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกัน ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง

- 1) รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร กับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว
- 3) รายได้ชั่วคราวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

จะได้ว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในระยะยาว จะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (ควรเป็นรายได้หลังหักภาษีแล้ว) มีความสัมพันธ์กันในสัดส่วนคงที่ โดย APC มีค่าคงที่ และมีค่าเท่ากับ MPC

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลระยะแรก (มาตรการเร่งด่วน) โดยผ่านโครงการเช็คช่วยชาติสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ เนื่องจากการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐ ส่งผลทำให้ระดับการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นได้ตามไปด้วยในที่สุด

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ ของจังหวัดนครพนม ที่รัฐบาลดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวน 25.644 ล้านบาท นั้นส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ โดยมีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนมากที่สุด เช่น ของใช้ประจำเดือน ค่าอาหาร ค่าเดินทางไปทำงาน คิดเป็นร้อยละ 51.70 และรองลงมาจ่ายเป็นค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 36 และใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ ค่าเช่าบ้าน เงินกู้ยืม คิดเป็นร้อยละ 30.90 และเนื่องจากจังหวัดนครพนมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีอุตสาหกรรมภาคการผลิตน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจการให้บริการ หรืออุตสาหกรรมการผลิตโดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรเป็นสำคัญ มีการจ้างแรงงานที่มีความรู้ น้อย แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ อัตราค่าจ้างที่ได้รับอยู่ระหว่าง 4,500 – 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68 ของค่าจ้างทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการอุดหนุนตามมาตรการฯ ดังกล่าวให้ประโยชน์แก่ผู้มีรายได้ต่ำที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ส่งผลช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ดี เนื่องจากผู้มีรายได้ต่ำเหล่านี้จะนำเงินอุดหนุนที่ได้รับไปใช้จ่ายเกือบทั้งหมด อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องใช้จ่ายเงินให้ถึงมือประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยตรง แม้ว่าจะไม่สามารถจ่ายเงินให้กับผู้มีรายได้ต่ำในประเทศ

อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ (เช่น แม่บ้าน นักเรียน ผู้พิการ) เนื่องจากเป็นข้อจำกัดของรัฐบาลที่สำคัญได้แก่ ภาระหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น การป้องกันการรั่วไหลของเงิน และความสามารถในการตรวจสอบ นอกจากนี้โครงการเช็คช่วยชาติถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งใน 16 มาตรการ ที่รัฐบาลใช้กระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นเท่านั้น โดยยังมีลักษณะการโอนเงินจากภาครัฐบาลไปสู่ประชาชนโดยตรง ในส่วนของกระทรวงแรงงานได้จัดทำ โครงการมาตรการ 3 ลด 3 เพิ่ม ได้แก่ โครงการลดอัตราเงินสมทบนายจ้าง/ลูกจ้าง โครงการลดการว่างงานของลูกจ้าง (ให้สินเชื่อชะลอการเลิกจ้างของลูกจ้าง) โครงการถูกเลิกจ้างได้รับเงินชดเชยจากนายจ้าง โครงการลดการเคลื่อนย้ายแรงงานส่งเสริมให้พัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยให้ผู้ประกันตนกู้ยืมเงินจากธนาคาร (ชกส.) โครงการจ้างงานเร่งด่วน โครงการจ้างเร่งด่วน จ้างคนในชุมชนทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะและพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 จากการที่รัฐบาลใช้จ่ายเงินตามโครงการ “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” นั้นจะส่งผลช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ เพื่อเป็นการชะลอความเดือดร้อนเบื้องต้น แต่การช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับการกินคือยู่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาวนั้น จะเป็นรากฐานการดำรงชีพของประชาชนส่วนใหญ่ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจ้างแรงงาน รวมถึงการสร้างงานในท้องถิ่นควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องด้วย โดยเฉพาะการสร้างงานด้านสาธารณูปโภค - สาธารณูปการ เช่น การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคการเกษตร ส่งเสริมการฝึกอาชีพ การนำวัตถุดิบการเกษตรภายในชุมชนมาแปรรูป โดยส่วนราชการต้องให้มีการจัดการฝึกอบรมมีการดำเนินการต่อยอด เพื่อนำไปสู่ภาคการตลาด รวมถึงการให้แนวคิดการดำเนินชีวิตอย่างค่อยเป็น ค่อยไป ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันในความมีเสถียรภาพการดำเนินชีวิต เนื่องจากมาตรการฯ ดังกล่าวจะทำให้ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในระยะยาว และครอบคลุมถึงชุมชนอย่างยั่งยืนทั่วถึง

3.2 รัฐบาลควรมีส่งเสริมและให้ความสำคัญการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลประชากรตามกลุ่มประเภท อาชีพ รายได้ จะทำให้การวางแผน และการกำหนดนโยบายของรัฐบาลจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจณี พลจันทร์ และสุวรรณี วัฒนจิตต์. 2525 รูปแบบการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย : รายงานผลงานวิจัย กรุงเทพฯ : เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มงคล ดอนขวา. 2528 แบบอย่างการใช้การใช้จ่ายในการบริโภคของแรงงานไทยในภาคอีสานที่ เคยไปทำงานต่างประเทศ กรณีศึกษาอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น และ อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัจฉราภินันท์ คงคาน้อย. แบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทยกับ ระดับความยากจน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2531
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2538) ปัญหาแรงงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือเล่มที่ อันดับที่ 3 ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก
- จารุณี เกี่ยมณี (2537) “การศึกษารูปแบบการบริโภคและฟังก์ชันการบริโภคในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รัตนา สายคณิต. 2539 มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ จากทฤษฎีสถู่นโยบาย กรุงเทพฯ; ศูนย์บริการ เอกสารวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นุกูล โกกิจ (2539) ค่าใช้จ่ายของผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม รายงานการศึกษา มูลนิธิ อารมณ พงศ์พงษ์
- ยรรยง หอมศรีवलานนท์. (2542) ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา
- ณัฐยา โชติกอภา. 2542 พฤติกรรมการบริโภคของแรงงานหญิงในเขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อนก เขียรถาวร (2538) เศรษฐศาสตร์มหภาค 1. กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- พงศ์เทพ พรศิริเจริญพันธ์ (2543) “การประเมินประสิทธิผลโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจตาม

มาตรการการใช้จ่ายภาครัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญชูบ ส่องตระกูลศักดิ์ (2545) “ผลกระทบของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐต่อการขยายตัวของ
เศรษฐกิจและการกระจายรายได้” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิตคณะ
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”

มาลิกา ปัญญา (2547) “ผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2545 คู่มือการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน
ธนาคารออมสิน. วารสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2553

ยาแก้พิษวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ ดร. กฤษดา แพทย์หลวง

ข้อมูลสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครพนม (เดือนกุมภาพันธ์ 2552)

สำนักงานจังหวัดนครพนม “บรรยายสรุปจังหวัดนครพนม” <http://www.nakhonphanom.go.th>

รายงานผลการปฏิบัติงานกระทรวงแรงงาน ปี 2552

Ducsenberty, James S. Business Cycles and economic growth. New York: McGraw – Hill, 1949

อ้างถึงในประเจิด สินทร์พิทย์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521

Friedman, Milton. A Theory of the Consumption Function. New York: Nation Bureau of

Economic Research, 1957 อ้างถึงในชลัษฏ์ อมรวัฒนา. เศรษฐศาสตร์มหภาค .

กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการเอกสารวิชาการคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538

Keynes, John M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. New York:

Harcourt, Brace & World, 1964 อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต. มหาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์:

จากทฤษฎีสู่นโยบาย. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการเอกสารวิชาการคณะเศรษฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

ภาคผนวก

5. รายได้คู่สมรส/ครัวเรือน จำนวน.....บาท
6. รายได้อื่นๆ จำนวน.....บาท
7. ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนก่อนได้รับเช็ค 2,000 บาท (ต่อเดือน).....บาท

ส่วนที่ 3 การนำเงิน “เช็คช่วยชาติ” 2000.- บาท ไปใช้ คือ

รายจ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อการบริโภคชีวิตประจำวัน แต่ละเดือน
 - 1) ค่าใช้จ่าย (แพ็บ , สบู่ , ยาสีฟันฯ,) จำนวน.....บาท
 - 2) ค่าอาหาร จำนวน.....บาท
 - 3) ค่าเดินทาง (ค่าน้ำมัน , ค่ารถ) จำนวน.....บาท
 - 4) ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ท่องเที่ยว ดูหนัง ทานอาหาร ซักเปีย เสื้อผ้า เครื่องประดับ

ไม่มี มีจำนวน.....บาท
 - 5) ค่าใช้จ่ายทางสังคม งานบุญ งานแต่ง งานศพ จำนวน.....บาท
2. ค่าสาธารณูปโภคค่าน้ำค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ จำนวน.....บาท
3. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูอุปการะ บุตร คู่สมรส บิดามารดา บุคคล อื่นๆ จำนวน.....บาท
5. ค่าผ่อนชำระหนี้สิน
 - 1) ค่าเช่าบ้าน /ค่าผ่อนส่งบ้าน จำนวน.....บาท
 - 2) ผ่อนชำระค่าเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน.....บาท
 - 3) ผ่อนชำระ ค่ารถยนต์ /มอเตอร์ไซค์ จำนวน.....บาท
 - 4) ค่าการศึกษาจำนวน.....บาท
 - 5) ผ่อนชำระหนี้การกู้ยืม (เงินต้น /ดอกเบี้ย) จำนวน.....บาท
6. ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาสุขภาพบุคคลในครอบครัว/ตนเอง จำนวนบาท
7. เพื่อการเก็บออม
 - 1) เก็บออมเข้าบัญชีธนาคารตนเอง จำนวน.....บาท
 - 2) เก็บออมให้บุตร จำนวน.....บาท
 - 3) เก็บออมให้บิดามารดา จำนวน.....บาท
 - 4) ส่งเบี้ยประกันชีวิต จำนวน.....บาท

การแปรค่าผู้ประกันตนที่รับเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท

Dependent Variable: Y
 Method: Least Squares
 Date: 11/17/10 Time: 22:06
 Sample: 1 350
 Included observations: 350

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1719.067	149.4311	11.50408	0.0000
X	0.597856	0.017162	34.83664	0.0000
R-squared	0.777150	Mean dependent var	6426.286	
Adjusted R-squared	0.776510	S.D. dependent var	2525.127	
S.E. of regression	1193.747	Akaike info criterion	17.01328	
Sum squared resid	4.96E+08	Schwarz criterion	17.03532	
Log likelihood	-2975.324	F-statistic	1213.591	
Durbin-Watson stat	1.815817	Prob(F-statistic)	0.000000	

$$R^2 = 0.777$$

$$\text{Durbin-Watson} = 1.815$$

$$\text{จากสมการ } C = a + b_1 Y_d$$

$$\text{จะได้ } C = 1,719.067 + 0.597 Y_d$$

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางธนนิง ยินดีฉัตร
วัน เดือน ปีเกิด	1 พฤษภาคม 2505
สถานที่เกิด	อ.พญาไท กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (การคลัง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดกรุงเทพ พ.ศ. 2530
สถานที่ทำงาน	สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครพนม
ตำแหน่ง	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ